

Slovo k povzbuzení na sobotu 6. března 2021, na sobotu po 2. neděli postní
Biblická čtení: Mich 7,14-15.18-20; Ž 103; Lk 15,1-3.11-32

Milé sestry, milí bratří,

v prvním čtení dnes máme před sebou samotný závěr knihy proroka Micheáše, jednoho z dvanácti takzvaných malých proroků, proroka vystoupivšího koncem sedmého století před Kristem v nelehké době ohrožení celého Izraele asyrskou říší (pro Severní Izrael to znamenalo dokonce jeho zánik, Samaří roku 721 padlo). Je to krásná modlitba, další ze vzorových příkladů starozákonních modliteb obracejících se k Bohu zvláště ve chvílích tísně, připomínajících jeho minulé dobrodiní a zaslíbení, vyznávajících vlastní slabost a hříšnost a dovolávajících se s důvěrou dalšího Božího milosrdenství.

Je velmi dobré si tyto starozákonné modlitby častěji číst, najít se v nich a nejlépe se je i modlit. Zejména celá kniha žalmů (doslova „zpěvů“) je taková. Proto nejen žalmy ale právě i leckteré jiné starozákonné modlitby přešla církev do své liturgie, a to i té eucharistické. Jednak v nich rozpoznala „školu modlitby“, kdy člověk ve všech myslitelných stavech svého srdce a života – radosti i smutku, štěstí i bolesti, svatosti i hříchu, lásky i hněvu, vděčnosti i strachu – přichází před Hospodina, otevírá své nitro a prosí po pomoc a požeňání. A jednak v nich zaslechla promlouvat samotné Slovo, samotného Krista; on se jako člověk tyto modlitby také modlil, jak víme z evangelia, a jako Boží Syn v nich také promlouval a stále promlouvá.

Nejinak je tomu i u dnešní modlitby proroka Micheáše. I ona je také takovým vylitím srdce před Bohem v dobách tísně a nebezpečí. Jen možná škoda, že nám liturgie opět vynechala, přeskočila dva verše (16. a 17.), které v sobě obsahovaly hněv modlitby se proroka, touhu po pomstě. Ne že by bylo dobré se hněvat a už vůbec není dobré toužit po nějaké pomstě, ale protože tomu tak někdy prostě je, mohly by nám tyto verše být krásným příkladem, jak vylít i těchto emocí před Bohem je nutné, neboť Bůh je může svou dobrotou utišit a proměnit v milosrdenství (což pak můžeme aspoň implicitně číst ve verších následujících, v 18. až 20. verši dnešního úryvku).

Zkusme tedy Micheášova slova vzít jako modlitbu, i jako svou vlastní, pomodlit se je, nechat jimi promlouvat své srdce k Bohu a Boha, Krista skrze ně k nám. Podobně můžeme uchopit i následující žalm sto třetí jakož i jakýkoli jiný, vždy dle stavu a rozpoložení našeho vlastního srdce. Začneme-li se takto aspoň někdy modlit, možná budeme mile překvapeni, jak se náš vlastní modlitební život obohatí, jak se naše komunikace s Pánem Ježíšem stane živější a snad i autentičtější, v každém případě i nějak objektivizovaná duchovní zkušeností našich předků, jež se i proto stala součástí Božího slova...

V evangeliu čteme podobenství o marnotratném synu. Je natolik jasné, průzračné a známé zároveň, že snad ani není možné k němu něco dalšího přidávat. Navíc jsme jistě už slyšeli mnoho jeho výkladů. Možná snad ale stojí za to si i přesto připomenout jeden známý moment dnešního podobenství; konkrétně ten, který se stal – mnozí si na to ještě pamatujeme – velmi výrazným duchovním impulsem pro Milostivé léto roku 2000.

Otcova láska – po několika letech přípravy – byla ústředním duchovním tématem Velkého jubilea. I sám svatý Jan Pavel II., papež, který Milostivé léto vyhlásil a k jehož oslavě se snažil celou katolickou církev povzbudit, v této souvislosti vícekrát zmiňoval slavné Rembrandtovo vyobrazení Lukášova podobenství, obraz Návrat marnotratného syna (dnes v petrohradské Ermitáži). Mnozí teologové a kazatelé pak o tomto obraze rozjímali, bylo o něm mnoho napsáno a namlučeno, během roku byl často v různých reprodukcích k vidění.

Na obraze slavného nizozemského malíře 17. století vidíme několik postav. Hlavními jsou otec, který se sklání nad svým navrátilivším se ztraceným synem. Ten, celý otrhaný a s rozpadlou obuví, klečí u otcových nohou, otec ho jemně objímá svými rukama. Na vše shůry proudí světlo.

Moment, na který se během Velkého jubilea zvláště často upozorňovalo, bylo Rembrandtovo podivuhodné ztvárnění otcových rukou: Levá je silná, otcovská, zatímco pravá, která by jinak měla být spíše ještě silnější, je mnohem jemnější, subtilnější, spíše ženská. Jakoby tím chtěl (a patrně také asi chtěl) malíř zachytit, jak zejména navracející se hříšníky chce Bůh obejmout nejen svou laskavou otcovskou láskou, ale i svou ještě laskavější láskou mateřskou. Prostě že hříšník, i kdyby jeho hříchy byly sebevětší, pokud se k Bohu navrátí, zakusí nejen otcovskou laskavou pevnost, ale i Boží mateřskou něhu. I proto Bůh hříšníka vždy už z dálky vyhlíží a běží mu naproti.

A to vůbec není nedůležité připomenutí. Může být důležitým povzbuzením pro nás hříšníky, proč se nebát k Bohu navrátit a stále znovu navracet. Jistěže nesmí jít o nějaké „opovážlivé spoléhání se na Boží milosrdenství“, které by znamenalo celoživotní otálení s návratem, nechut' se vrátit či nějaké drzé osopování si „práva“ na Boží odpuštění. Ale jde o velké povzbuzení se k Bohu vrátit, stále znovu navracet, kdykoli od Boha zabloudíme a něco ze svého života promrháme či prohýříme, kdykoli se staneme marnotratnými syny a dcerami. Je to povzbuzení nebát se vrátit, když Bůh, Pán Ježíš je tak laskavý a dobrý, ba Božsky něžný. Takto neopovážlivě se na Boží milosrdenství spoléhat snad nejen smíme, ale pro svou slabost přímo musíme...

Jestliže Milostivé léto roku 2000 bylo zvláštní příležitostí se k Bohu navracet, aspoň nakolik jsme schopni, doba postní času pandemie je jistě takovou také.